

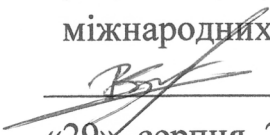
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан

факультету суспільних наук і

міжнародних відносин

 Віталій КРИВОШЕЇН

«29» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 1.7 «Реалізація прав, свобод та обов'язків громадянина України»

для здобувачів вищої освіти

рівень вищої освіти перший

галузь знань 291 Міжнародні відносини

спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

освітня програма Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

рік набору 2023/2024 форма навчання денна термін навчання 3 роки 10 місяців

вид дисципліни обов'язкова

Розробник Т.М. Заворотченко, кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії держави і права, конституційного права і державного управління

Погоджено Гарант ОП

Іван ГОЛОВКО

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри теорії держави і права, конституційного права та державного управління

Протокол від «10» червня 2025 року № 16

Ухвалено на засіданні науково-методичної ради факультету суспільних наук і міжнародних відносин

Протокол від «29» серпня 2025 року № 10

Дніпро
2025

Опис навчальної дисципліни

Навчальний рік (роки*) викладання дисципліни	Курс	Семестр	Підсумковий контроль				Індивідуальні завдання		Кредитів ECTS	Обсяг роботи студента (години)						
			екзамен	диф. залік	залік	курсова робота	форма	кількість		всього	аудиторні					самостійна робота
											всього аудиторних	Лекції	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	
2025/26	2	4			4				3.0	90	32	16		16		58

1. Мета дисципліни:

- глибоке та повне засвоєння змісту II Розділу Конституції України, законів України, інших нормативно-правових актів України та міжнародних документів щодо статусу основних прав і свобод людини в сучасному світі.
- вивчення основних видів прав і свобод людини та громадянина, обов'язків, конституційно-правових гарантій прав і свобод, а також міжнародно-правових стандартів в галузі прав людини;
- ознайомлення з діяльністю органів державної влади та органів місцевого самоврядування в сфері прав людини; аналіз особливостей правового статусу окремих категорій громадян (іноземці, особи без громадянства, біженці);
- набуття студентами навичок та вмінь застосування теоретичних знань та відповідних положень нормативно-правових актів при розв'язанні конкретних життєвих ситуацій.

Вивчення дисципліни забезпечує формування компетентностей за ОП:

ЗК3. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК8. Здатність до комплексного планування, організації та здійснення навчальних проєктів, підготовки аналітичної звітної документації та презентацій.

СК9. Здатність до комунікації зі спільнотами, уміння організувати партнерську взаємодію з усіма учасниками освітнього процесу

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни.

Для успішного опанування дисципліни «Реалізація прав і свобод людини і громадянина» здобувачі вищої освіти повинні були вивчати дисципліну «Історія України», «Правознавство».

3. Результати навчання за дисципліною та їх співвідношення із програмними результатами навчання.

№	Результати навчання за дисципліною	Програмні результати навчання за ОП	Номери тем
1	Здійснювати правовий аналіз конкретних суспільних відносин;	ПР14. Розуміти значення культури як форми людського	Т 2 Т 3

		існування, цінувати різноманіття та полікультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва;	T 4 T.5
2	Застосовувати отримані правові знання у практичній діяльності, розв'язувати правові ситуації;	ПР16. Забезпечувати рівноправне, справедливе освітнє середовище, що сприятиме навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціокультурних особливостей і матеріальних статків.	T 2 T 3 T 4 T.5, T.7, T.8
3	Самостійно поповнювати, систематизувати та застосовувати правові знання;	ПР10. Застосовувати методи діагностування досягнень учнів, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху;	T.1 T 6 T 7
4	Вміти встановлювати взаємозв'язки між правовими явищами та процесами.	ПР15. Самостійно організовувати процес навчання упродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності здобуті під час навчання предметні компетентності;	T 6 T 7 T.8
5	Аналізувати принципи та структуру організації діяльності органів держави.	ПР1. Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, інтелектуальної та академічної доброчесності, професійного кодексу поведінки;	T 2, T.7

4. Структура навчальної дисципліни.

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин*				
		лекції	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота
2 семестр						
Розділ 1. Поняття та види правового статусу людини. Поняття та елементи конституційно-правового статусу людини						
1	Тема 1. Правовий статус: поняття, види. Громадянство як елемент конституційно-правового статусу людини.	2		2		8
2	Тема 2. Конституційні права і свободи.	2		2		8

	Реалізація громадянських прав і свобод людини					
Розділ 2. Політичні, економічні, соціальні і культурні права і свободи людини						
3	Тема 3. Реалізація політичних прав і свобод людини	2		2		8
4	Тема 4. Реалізація економічних, соціальних та культурних прав і свобод людини в умовах реформування соціальної сфери управління	2		2		8
5	Тема 5. Поняття та класифікація конституційних обов'язків людини і громадянина	2		2		8
Розділ 3. Механізм забезпечення прав і свобод людини						
6	Тема 6. Засади державної політики в галузі прав людини в умовах децентралізації	2		2		6
7	Тема 7. Міжнародні стандарти в сфері прав людини	2		2		6
8	Тема 8. Міжнародно-правові і національні гарантії реалізації прав і свобод людини	2		2		6
Всього		16		16		58

Тематика семінарських занять

№ Теми	Тематика (назва) семінарського заняття	Кількість годин	Рекомендована література (№ з переліку)
Тема 1	Ознаки та основні принципи оформлення правового статусу людини.	2	№ 2, 4; додаткова № 9, 11.
Тема 2	Характеристика та класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина.	2	№ 1; додаткова № 9, 11, 13
Тема 3	Сутність особистих прав людини. Демократичне суспільство і політичні права і свободи.	2	№ 1,3; додаткова № 12.
Тема 4	Поняття та система економічних прав і свобод людини і громадянина.	2	№ 1,2,7; додаткова № 12, 13.
Тема 5	Обов'язок: поняття, характерні риси та класифікація обов'язків в системі правового статусу людини і громадянина.	2	№ 1,2,7; додаткова № 12, 13.
Тема 6	Принципи формування державної влади в Україні	2	№ 2,3; додаткова № 8, 11.
Тема 7	Міжнародно-правові принципи захисту прав і свобод людини і громадянина	2	№ 4,7; додаткова № 11, 12, 13.
Тема 8	Формування міжнародної правової та судової системи захисту прав і свобод людини і громадянина	2	№ 3,6; додаткова № 9, 10, 11.
Всього годин		16	-

Тематика самостійної роботи

№ Теми	Тема самостійної роботи	Кількість	Рекомендована
--------	-------------------------	-----------	---------------

		годин	література (№ з переліку)
Тема 1	Структура правового статусу особи: права, свободи, обов'язки, юридична відповідальність (їх визначення)	8	№ 2, 4, 8.
Тема 2	Формування системи прав і свобод людини і громадянина в Україні: історичні етапи, особливості	8	№ 1, 9, 11, 13
Тема 3	Класифікація основних (особистих) прав людини. Конституційні політичні права і свободи людини і громадянина: поняття та система.	8	№ 1, 3, 12.
Тема 4	Поняття та система соціальних та культурних (духовних) прав і свобод людини і громадянина.	8	№ 1, 2, 7, 12, 13.
Тема 5	Конституційні обов'язки громадян України та гарантії забезпечення їх реалізації.	8	№ 1,2,7, 12, 13.
Тема 6	Принципи діяльності державної служби та служби органів місцевого самоврядування у забезпеченні прав і свобод людини і громадянина в Україні.	6	№ 2, 3, 8, 11.
Тема 7	Європейські правові стандарти з захисту прав і свобод людини і громадянина	6	№ 1, 2, 7, 12, 13.
Тема 8	Досвід європейських країн забезпечення гарантій з реалізації прав і свобод людини і громадянина	6	№ 3,6, 9, 10, 11.
Всього годин		58	-

5. Схема формування оцінки.

5.1 Шкала відповідності оцінювання:

1) Значка відсутності єдиновимірної:		
Відмінно/Excellent	Зараховано/Passed	90-100
Добре/Good		82-89
		75-81
		64-74
Задовільно/Satisfactory		60-63
Незадовільно/Fail	Не зараховано/Fail	0-59

5.2 Форми та організація оцінювання:

Поточний контроль:

Форма оцінювання	Строки проведення оцінювання (тижні викладання)	Максимальна кількість балів
Опитування-бесіда на семінарських заняттях за темами № 1, 2, 3, 4, 5, 6 (6 опитувань)	2, 4, 6, 8, 10, 12	30 балів 6 опитувань x 5 б. = 30 б.
Оцінювання письмової відповіді на семінарських заняттях за темами № 7, 8 (2 письмових роботи)	14, 16	10 б. 2 роботи x 5 б. = 10 б.
Оцінювання рівня виконання завдань для	2, 4, 6, 8, 10, 12	60 б.

самостійної роботи (виступ-презентація за темою дослідження)		6 виступів-презентацій x 10 б. = 60 б.
Максимальна кількість балів за поточне оцінювання		100

Семестровий контроль:

Форма оцінювання	Максимальна кількість балів
Залік	100

5.3 Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання знань здобувачів	
<i>Усна відповідь на семінарських заняттях</i>	
Бали	Критерій
враховується:	
- ступінь глибини та засвоєння досліджуваного питання; - обґрунтованість, послідовність, логічність викладення досліджуваного питання.	
0 балів «незадовільно»	Здобувач неспроможний надати жодної правильної відповіді на запитання за темами семінарського заняття.
1-2 бали «задовільно»	Здобувач дає неправильні або дуже неповні відповіді, демонструє часткове розуміння термінів та відсутність аргументації власної думки.
3-4 бали «добре»	Здобувач дає відповіді на всі запитання, іноді відповіді фрагментарні; аргументація власної думки не завжди доведена; наявне репродуктивне застосування знань.
5 балів «відмінно»	Здобувач надає повні та ґрунтовні відповіді на всі запитання, демонструє уміння визначати головне та другорядне, вдало аргументує власну думку.
<i>Письмова відповідь на семінарських заняттях</i>	
Бали	Критерій
враховується:	
- ступінь глибини та засвоєння досліджуваного питання; - грамотність, обґрунтованість, послідовність, логічність викладення досліджуваного питання.	
0 балів «незадовільно»	Здобувач не засвоїв теоретичний зміст питань теми семінарського заняття, необхідні практичні навички роботи з навчальним матеріалом не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань; робота, що потребує повної переробки.
1-2 бали «задовільно»	Здобувач частково засвоїв теоретичний зміст питань теми семінарського заняття, деякі практичні навички роботи з навчальним матеріалом не сформовані, частина передбачених робочою навчальною програмою завдань не виконана, або виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, відповідь фрагментарна, непослідовна.
3-4 бали «добре»	Здобувач повністю засвоїв теоретичний зміст всіх питань теми семінарського заняття, необхідні практичні навички роботи з навчальним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, що передбачені робочою навчальною програмою, виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота має дві-три незначні помилки.

5 балів «відмінно»	Здобувач повністю засвоїв теоретичний зміст всіх питань теми семінарського заняття, необхідні практичні навички роботи з навчальним матеріалом повністю сформовані, всі навчальні завдання, що передбачені робочою навчальною програмою, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
Виконання завдання для самостійної роботи (виступу-презентації)	
Бали	Критерій
враховується: - систематизованість та обґрунтованість підбраного матеріалу; - логічність, послідовність та зрозумілість викладення матеріалу; - вміння узагальнювати, виокремлювати та порівнювати; - вміння надавати практичні рекомендації із вдосконалення правового регулювання у досліджуваній сфері.	
0 балів «незадовільно»	Здобувач не виконав завдання, або підібрав матеріал, що повністю не відповідає темі, або не супроводив відповідь презентацією.
1-10 бали «задовільно»	Здобувач підготував презентацію, але не зміг викласти матеріал послідовно, логічно, доповідь не була цілісною, не містила практичні рекомендації із вдосконалення правового регулювання у досліджуваній сфері.
10-20 бали «добре»	Здобувач підготував презентацію та доповідь за темою, матеріал був підібраний вдало, але аргументація власної думки не завжди була доведена.
20-30 балів «відмінно»	Здобувач підготував доповідь та її наочне забезпечення. Матеріал було викладено у повному обсязі, послідовно, логічно, аргументовано, було надано практичні рекомендації із вдосконалення правового регулювання у досліджуваній сфері.

** (за кожною формою оцінювання, зазначеною у п. 5.2)*

Примітка:

Визнання Університетом результатів неформального та/або інформального навчання особи – це комплекс процедур, що встановлюють їх відповідність результатам навчання, передбаченим відповідною освітньою програмою (результатам навчання певних освітніх компонентів або програмним результатам навчання), або певному рівню освіти, за підсумками чого приймається рішення про можливість зарахування особі певних освітніх компонентів (складових освітніх компонентів) відповідної освітньої програми (у тому числі, в рамках її вибіркової складової).

Процедури визнання результатів навчання здобувачів усіх форм здобуття освіти та рівнів вищої освіти, здобутих через неформальну та/або інформальну освіту регламентує Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих через неформальну та/або інформальну освіту, Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

6. Методи навчання, інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна:

Методи навчання:

- інтерактивне навчання – активне залучення здобувача вищої освіти до навчального процесу під час дискусій, бесід;
- словесні методи – пояснення;
- наочні – презентація;

- практичні методи – вирішення кейсів під час підготовки до семінарських занять.

Інструменти та обладнання:

Мультимедійне обладнання.

Програмне забезпечення:

MS Office 365, MS Teams, MS Forms, MS PowerPoint, Zoom, Canva.

7. Рекомендована література:

Основна:

1. Заворотченко Т.М. Охорона та захист виборчих прав громадян України: основні аспекти конституційно-правового регулювання // Право і суспільство. 2022. № 1. С. 5-10.
2. Заворотченко Т.М. Науково-теоретичний аналіз рівня правової розробки реформ публічного управління // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2024. № 1. С. 84-88.
<https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/12>
3. Заворотченко Т.М. Співвідношення українського та європейського конституціоналізму // колективна монографія «Вплив воєнного стану в Україні на подальший розвиток юриспруденції». Тематика 3. Конституційне та муніципальне право, 2024. С. 33-55.
<http://www.law@cuesc.org.ua>
DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-440-5-3>. Impact of martial law in Ukraine on the further development of jurisprudence : Scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2024. 336 p.
4. Заворотченко Т.М. Концепції природних прав людини в найдавніші часи // Юридичний науковий журнал категорії Б «Грааль науки». 2024. № 46 (листопад, 2024). С. 473-479.
<https://journal-grail.science/contacts.html>
5. Заворотченко Т.М. Недоліки Хартії Європейського Союзу про основоположні права та необхідність доповнення новими правами і свободами: теоретичний аналіз // Аналітично-порівняльне правознавство. 2025. № 2. С. 143-146.
https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/04/APP_02_2025-2.pdf
6. Разметаєва Ю.С. Доктрина та практика захисту прав людини: навчальний посібник. Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. 364 с.
7. Конституційне право України. Харків: Право, 2019. 308 с.
8. Тертишник В.М. Права і свободи людини: підручн. Київ: Алерта, 2022. 432 с.
9. Сироїд Т.Л., Фоміна Л.О. Міжнародний захист прав людини: навч. посібн. Київ: Право, 2019. 310 с.
10. Петков С.В. Права і свободи людини та їх дотримання під час дії воєнного стану: підручн. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 310 с.

Додаткова

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04. 11. 1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 12.08.2020)
2. Конституція України. Правовий зміст. К.: МАУП, 2008. 58 с.
3. Загальна декларація прав людини URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015

4. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина: [курс лекцій, навчально-методичні та довідкові матеріали до них]. [за заг. ред. Заслуженого юриста України, д-ра юрид. наук, проф. І. П. Голісніченка]. К.: ГАН, 2004.. 352 с.
5. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (від 16 грудня 1966 р.) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення: 12.08.2020)
6. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від (16 грудня 1966 р.) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text (дата звернення: 12.08.2020)

8. Інформаційні ресурси

1. www.president.gov.ua. – Офіційна сторінка Президента України
 2. www.rada.gov.ua – Офіційна сторінка Верховної Ради України
 3. www.kmu.gov.ua - Офіційна сторінка Кабінету Міністрів України
 4. www.rainbow.gov.ua - Офіційна сторінка Ради національної безпеки та оборони України
 5. www.ombudsman.kiev.ua – Офіційна сторінка Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
 6. www.cvk.gov.ua - Офіційна сторінка Центральної виборчої комісії України
 7. <http://vkksu.gov.ua/> - Офіційна сторінка Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.
- Репозиторій ДНУ <http://repository.dnu.dp.ua>:1100